

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на земеделието и храните

ЗАПОВЕД

7/20/2023

X РД09-786/20.07.2023

Signed by: Zoya Aleksandrova Urmanova

На основание на чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, чл. 55, ал.1 от Закона за подпомагане на земеделските производители, във връзка с чл. 12, параграф 1 и *Приложение III* от Регламент (ЕС) 2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. относно установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013, и одобрен доклад № 93-4022/20.07.2023 г.

НАРЕЖДАМ:

I. Отменям Заповед № РД 09-122/23.02.2015 г. на министъра на земеделието и храните.

II. Одобрявам условия за прилагане на стандарти за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) както следва:

II.1. За смекчаване и адаптация към изменението на климата:

ДЗЕС 1: Поддържане на съотношението на постоянно затревените площи (ПЗП) към земеделската площ на национално ниво и на ниво стопанство.

Съотношението на постоянно затревените площи спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година, не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение от 13.17%, определено през 2018 г. Съотношението се поддържа ежегодно на национално ниво.

При спад на съотношението с повече от 5% през съответната година, земеделските стопани на ниво стопанство, които са преобразували постоянно

затревени площи и са допринесли за намалението на съотношението през съответната година спрямо предходната, се задължават да възстановят разораните през съответната година постоянно затревени площи.

ДЗЕС 2: Опазване на влажни зони и торфища.

В границите на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забраняват:

- всички дълбоки почвени обработки, свързани с обръщане на почвения хоризонт (дълбока оран - 20-35 см или плитка оран 10-20 см), дълбоко разрохкване (60–80 см);

- пресушаването и дренирането;

- преобразуването и разораването на постоянно затревените площи;

- изгарянето на растителността;

- използването на минерални и органични азотсъдържащи торове и продукти за растителна защита.

Стандартът се прилага от 2025 г., съгласно Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.

ДЗЕС 3: Забрана за изгаряне на стърнища.

Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини, установени по съответния ред и придружени с документ от компетентен орган, указващ размера на площта, за който се прилага.

II.2. За опазване или подобряване на качеството на водите и намаляване на натиска върху водните ресурси:

ДЗЕС 4: Изграждане (поддържане) на буферни ивици по протежението на водните течения.

Забранява се използването на минерални и органични торове, както и на продукти за растителна защита в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи (до 5,0%, или до 3°), по протежение на повърхностни водни течения (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;

- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи (до 5,0%, или до 3°) при торене с течна фракция на оборския тор;

- с ширина минимум 10 метра при торене на площи при наклонени терени (до 10,0% или до 6°);

- с ширина минимум 50 метра при площи с остър наклон - $\geq 10\%$ наклон (над 6°).

Буферните ивици да отговарят на следните критерии:

Минималната ширина на буферните ивици е определена на 5 метра при равнинни терени и повече – 10 и 50 метра при наклонени терени.

Буферните ивици по протежение на повърхностните водни обекти (течения) трябва да имат растителна покривка или остатъци от нея през цялата година, съставена от тревисти, храстовидни или дървесни видове.

Буферните ивици при оризовите клетки по протежение на напоителни и отводнителни канали са с минимална ширина – 2 метра.

Водни течения са повърхностни водни тела и включващи отделни и значителни елементи от следните повърхностни води: езеро, язовир, поток, река или канал, част от поток, река или канал, /включително напоителни и отводнителни канали/, преходни води или разширение на крайбрежни води.

III.3. За предотвратяване на деградацията на почвите, възстановяването им и за подобряване на почвеното плодородие:

ДЗЕС 5: Управление на обработката на почвата, намаляване на риска от деградация на почвата и ерозия, включително отчитане степента на наклона

За ограничаване на ерозията на земеделски парцели с наклон > 10% се прилага:

- За всички обработваеми земи, почвообработващите операции се извършват напречно на склона или по хоризонталите на терена (контурна обработка) или една от следните почвени обработки – вертикални обработки без обръщане на слоя, минимални, ивични или нулеви обработки на почвата;

- За трайни насаждения, отглеждани на наклон върху застрашени от ерозия почви, обработката на почвата се извършва напречно на склона или по хоризонталите, или се извършва едно от следните противоерозионни действия: терасиране, оформяне на буферни противоерозионни ивици.

Не се извършват механизирани дейности за обработка на почвата върху наводнени или преовлажнени почви в цялото стопанство.

ДЗЕС 6: Поддържане на минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни.

В земеделското стопанство с уникален идентификационен номер е задължително върху минимум 80% от цялата обработваемата площ, попадаща в съответния чувствителен период, да се поддържа минимална почвена покривка.

В земеделско стопанство с наклон >10, %, през периода от 01 ноември до 15 февруари, е задължително върху минимум 80% от цялата обработваема площ на стопанството, попадаща в посочения период, да се поддържа минимална почвена покривка.

При земеделски парцели с наклон до 10% е определен чувствителен период от 01 юни до 31 октомври на съответната година. Върху 80% от тях е задължително да се поддържа минимална почвена покривка.

Изискването за минимална почвена покривка през чувствителните периоди не се прилага за бенефициери, които осигуряват последваща култура в рамките на 2 седмици след премахването на растителното покритие.

За поддържането на минимална почвена покривка може да се прилагат следните практики:

- оставяне на презимуващи или фуражни култури;

- оставяне на растителните остатъци от предходната култура при вертикални обработки. Растителен остатък са включително стърнища и/или самозасети площи от предходната култура;

- засяване на покривни култури или мулчиране.

При трайните насаждения, за осигуряване на минимална почвена покривка върху минимум 50% от площта на стопанството, се извършва укрепване на междуредията чрез затревяване или засяване с покривни култури.

Чувствителен период: период от годината, през който почвата не е покрита с растителна покривка и съществува опасност от настъпване на деструктивни процеси (различни видове ерозия, екстремно засушаване).

ДЗЕС 7: Сеитбооборот (ротация) на културите върху обработваема земя, с изключение на култури, отглеждани под вода.

На обработваема земя с площ ≥ 10 ха, земеделският стопанин осигурява ежегодно смяна на отглежданата култура (ротация) на ниво земеделски парцел върху минимум 35% от обработваемата земя в стопанството си. Отглеждането на вторична/междинна култура на съответния земеделски парцел се счита за извършена ротация. Вторична/междинна култура означава земеделска култура, с различен от основната култура вид, и засадена/засята на един и същи земеделски парцел през съответната година. Продължителността на периода за отглеждане на втората култура и нейното реколтиране зависят от избрания ѝ вид.

Вторична/междинна култура се счита за ротация, ако е засята/засадена непосредствено след прибирането на основната култура и е налична на парцела до подготовката на почвата за сеитба на следващата основна култура.

След третата година, земеделският стопанин е длъжен да гарантира, че всички земеделски парцели от обработваемата земя от стопанството са били обект на ротация по отношение на културата, отглеждана през референтната 2023 година на ниво парцел.

Горните правила не се отнасят за площи, заети с оризови клетки, многогодишни култури, треви и други тревни фуражи и земя оставена под угар.

От изискването се изключат следните случаи:

а) когато повече от 75% от обработваемата земя се използва за производството на треви или други тревни фуражи, засята е с бобови култури, оставена е под угар или съчетава тези употреби;

б) когато повече от 75% от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ, използва се за производство на треви или други тревни фуражи, или за производство на култури под вода (оризища) през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, или съчетава тези употреби;

в) когато обработваемата земя на стопанството е с размер до 10 хектара;

Земеделските стопани, сертифицирани за биологично производство в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година относно биологичното производство и етикетването на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета, се считат за спазващи изискванията на настоящия стандарт за ДЗЕС 7.

Прилагането на ДЗЕС 7 „Сеитбооборот върху обработваема земя, с изключение на култури, отглеждани под вода“, съгласно Регламент за изпълнение № 2022/1317 за предоставяне на временни и краткосрочни дерогации от Регламент (ЕС) 2021/2115 относно правилата за прилагане на ДЗЕС 7 и ДЗЕС 8, съгласно национално решение N 26.09.2022 г. и нотификация в ISAMM CM от 26.09.2022 г. ще се прилага от 2024 г.

За целите на ротацията, референтната година ще бъде 2023 г.

II.4. За опазване на биологичното разнообразие, за запазване или възстановяване на местообитания или видове, или за създаване и запазване на особености на ландшафта или на други производствени площи.

ДЗЕС 8: Минимален дял от обработваемата земя, предназначен за непроизводствени нужди и обекти; запазване на особеностите на ландшафта и забрана за рязане на живи плетове и дървета през размножителния период и през периода на отглеждане на птиците върху цялата земеделска площ.

1) Стопанство с обработваема земя над 10 ха включително, трябва да задели и поддържа поне 4% от обработваема земя за: непроизводствени площи и обекти (характеристики на ландшафта), включително земя, оставена под угар.

2) Когато земеделски стопанин се ангажира да отдели най-малко 7% от обработваемата си земя за непроизводствени площи или обекти, включително земя, оставена под угар, в рамките на подобрена еко схема в съответствие с чл.31, параграф 6 от Регламент 2115/2021 делът, с който се покрива запазването на настоящия стандарт за ДЗЕС, се ограничава до 3%.

3) Стопанство с обработваема земя над 10 ха, при условие че стопанството включва и отглеждането на междинни, покривни култури, азотфиксиращи култури, трябва да поддържа поне 7% от обработваемата си земя за непроизводствени площи и обекти (характеристики на ландшафта), включително земя, оставена под угар.

В този случай земеделските стопани следва да отделят минимален дял от 3% за непроизводствени площи и обекти, включително за угар.

За целта на този стандарт, междинните култури се изчисляват с тегловен коефициент от 0,3, а азотфиксиращите култури – с тегловен коефициент 1.

Междинни, покривни или азотфиксиращи култури, както и при особеностите на ландшафта се отглеждат без използване на продукти за растителна защита.

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите характеристики на ландшафта чрез:

- забрана за изрязване на жив плет и дървета по време на размножаването и отглеждането на птици (от 1 март до 31 юли);

- запазват се полските граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;

- запазват се съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;

- опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (*Pteridium aquilinum*), чемерика (*Veratrum spp.*), айлант (*Ailanthus altissima*), аморфа (*Amorpha fruticosa*) и др.

Приложими изключения:

- Стопанства, с обработваема земя до 10 хектара;

- Стопанства, в които повече от 75 % от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ;

- Стопанства, в които повече от 75% от обработваемата земя се използва за производство на треви или други тревни фуражи, представлява земя, оставена под угар, засята е с бобови култури или съчетава тези употреби.

Непроизводствени площи и елементи са:

- Земя, оставена под угар (на 1 m²) - площ, на която през годината не се допуска производство на земеделска продукция и е с тегловен коефициент 1;

- Тераси - почвозащитни формирания върху наклонени земеделски площи. Коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;

Елементи на ландшафта са:

- Синори (полски граници) с широчина между 1 и 15 м, върху които не се произвежда земеделска продукция; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;

- Живи плетове или обрасли с дървесна растителност ивици с широчина от 1 до 15 м; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5; Отделни дървета с корона с диаметър не по-малък от 4 м; коефициент за преобразуване за 1 м² – 20 и тегловен коефициент - 1,5;

- Дървета в редица с корона с диаметър не по-малък от 4 м, като разстоянието между короните не надхвърля 5 м; коефициент за преобразуване за 1 линеен метър – 6 и тегловен коефициент - 1,5;

- Дървета в група (полигонен елемент), като дърветата са свързани от застъпващи се корони и полски горички, като максималната площ и в двата случая е 0,3 ха и тегловен коефициент – 1,5;

- Буферни ивици - площи с широчина от 1 до 15 м, разположени върху обработваема земя или в съседство с обработваема земя по протежението на водни течения. Върху буферните ивици не се произвежда земеделска продукция, но може да се извършва паша или коситба. Коефициент на преобразуване - 6 и тегловен коефициент – 1,5;

- Ивици хектари, отговарящи на условията за подпомагане, по краищата на гори (за 1 м²) - без производство; коефициент за преобразуване – 6 и тегловен коефициент -1,5.

Съгласно Регламент за изпълнение № 2022/1317 за предоставяне на временни и краткосрочни дерогации от Регламент (ЕС) 2021/2115 относно правилата за прилагане на ДЗЕС 7 и ДЗЕС 8, съгласно национално решение N 26.09.2022г. и нотификация в ISAMM CM от 26.09.2022г. ще се прилага от 2024г.

Земеделските производители може да отглеждат култури, които са пряко свързани с осигуряването на продоволствената сигурност и следва приложат дерогацията единствено за „площи под угар“ като площите не трябва да са били заявявани като угар за 2022 г.;

Площите, освободени вследствие на дерогацията, не трябва да бъдат използвани за отглеждане на царевица, соя и дървесни видове с кратък цикъл на ротация.

Остават в изискването на стандарта:

- Задължението за запазване на особеностите на ландшафта;

- Забраната за рязане на живи плетове и дървета през размножителния период и периода на отглеждане при птиците;

- Прилагането на мерки за избягване на инвазивни растителни видове

ДЗЕС 9: Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните на НАТУРА 2000.

Екологично чувствителни постоянно затревени площи са всички постоянно затревени площи, намиращи се в защитени зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Списъкът на тези защитени зони е обнародван в "Държавен вестник" по реда на чл. 10, ал. 4 от ЗБР. Постоянно затревените площи в зони по НАТУРА 2000 са включени в рамките на слой „Екологично чувствителни постоянно затревени площи“. Те не трябва да бъдат разоравани или преобразувани.

III. Стандартите за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) са задължителни за изпълнение от всички земеделски стопани, собственици и/или ползватели на земеделски земи, бенефициери по:

Интервенции под формата на директни плащания (чл. 16 от Регламент (ЕС) 2021/2115)

1. Необвързани с производството директни плащания:
 - а) основното подпомагане на доходите за устойчивост;
 - б) допълнителното преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост;
 - в) допълнителното подпомагане на доходите за млади земеделски стопани;
 - г) схемите за климата, околната среда и хуманното отношение към животните (еко-схеми).
2. Обвързани с производството директни плащания:
 - а) обвързаното с производството подпомагане на доходите;
 - б) специалното плащане за културата памук.

Плащания за малки земеделски стопани, съгласно чл. 28 от Регламент (ЕС) 2021/2115

Интервенции в областта на развитието на селските райони (чл. 70, 71 и 72 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Плащания или подпомагане по отношение на:

- а) поети задължения в областта на околната среда и климата и други задължения в областта на управлението;
- б) природни или други специфични за района ограничения;
- в) специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания.

Секторни интервенции в лозаро-винарския сектор (чл. 58 от Регламент 2021/2115)

IV. На основание чл. 104, параграф 1, буква а), подточка iv) от Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013, отменената Заповед № РД 09-122/23.02.2015 г. на министъра на земеделието и храните, издадена на основание Регламент (ЕС) № 1306/2013 се прилага по отношение на:

1. бенефициенти с продължаващи ангажименти само по мярка 10 „Агроекология и климат“ и/или само по мярка 11 „Биологично земеделие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. по регламент (ЕС) № 1305/2013, до изтичането им;

2. в случаите по чл. 12 от Делегиран регламент (ЕС) 2022/1172 на Комисията от 4 май 2022 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол в рамките на общата селскостопанска политика и прилагането и изчисляването на административните санкции във връзка с предварителните условия (ОВ, L 183 от 8 юли 2022г.).

V. На територията на страната, земеделските стопани, които не са кандидати за подпомагане по различните интервенции от Стратегическия план на Република България за развитие на земеделието и селските райони в периода 2023-2027 година, следва да поддържат земеделските площи в добро земеделско и екологично състояние съгласно чл.13 от Регламент (ЕС) 2021/2115, включително и земята, която вече не се използва за производствени цели.

Настоящата заповед подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в едномесечен срок от съобщението за издаването ѝ или в 14-дневен срок от отделните съобщения до лицата, участвали в производството.

Настоящата заповед да се публикува на интернет страницата на Министерство на земеделието и храните.

7/20/2023

Signed by: Kiril Marinov Vatev

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“
④